چستار

حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به چه قیمتی؟!

سید مجتبی ساداتی
روزنامه‌نگار

منتقدان دولت قبل به مردم می‌گفتند که اختصاص ارز ترجیحی برای واردات نهاده‌های دامی هیچ سودی برای جامعه ندارد و صرفاً رانتی است که به جیب عده‌ای دلال میرود. در لایحه بودجه ۱۴۰۰، تخصیص ارز ترجیحی برای واردات نهاده‌های دامی برای ۶ ماه اول تصویب شد اما باشد این روند در دولت جدید نیز تا پایان سال ادامه داشته باشد. ظاهراً اما این ارز در بودجه ۱۴۰۱ برای واردات نهاده‌های دام و طیور به کلی حذف، و این اعتبار ارزی صرفاً برای واردات گندم و دارو ادامه خواهد یافت. گفته می‌شود که در ازای حذف مبلغ حدود ۸ میلیارد دلار ارز ترجیحی برای واردات این نهاده‌ها، نیمی از آن یعنی مبلغ ۱۲۰ هزار میلیارد تومان به دهک‌های پایین جامعه یارانه داده خواهد شد و مابقی؟! منتقدان ارز ۴۲۰۰ تومانی همچنان به بهانه رانت و هدر رفت منابع به دنبال حذف این ارز هستند اما واقعیت مطلب کدام است؟ در حال حاضر بخش دولتی و خصوصی بعد از ثبت سفارش نهاده‌های دامی شامل ذرت دامی، کنجاله سویا، جو دامی و دانه‌هایی روغنی، اقلام ثبت شده ابتدا باید توسط وارد کننده به گمرک بنادر کشور وارد شده و رسوب کند و بعد از صدور تائیدیه‌های مربوطه، نوبت به بانک مرکزی برای تخصیص ارز می‌رسد و سپس کالای مورد نظر در سامانه‌ای به نام بازرگاه که توسط وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شده بارگذاری می‌شود. دامداران و واحدهای مرغداری اعم از مرغ مادر و تخمگذار و مرغ گوشتی که با مجوز رسمی، طبق نوبت جوجه‌ریزی نموده‌اند با کدهای خاص وارد سامانه شده و سهمیه مربوط از خریداری و از انبارهای بنادر گمرک به واحدهای خود حمل و مصرف میکنند. طبق اذعان مسئولان وزارت جهاد کشاورزی، امکان سوء استفاده از این فرآیند در حد صفر است اما هیچ رقمی از تقلب منصور نیست. مرغداران نیز تولیدات خود، از جمله مرغ و تخم مرغ را با نرخ مصوب به مبادی تعرفه شده از سوی نهادهای دولتی تحویل داده و تائید به می گیرند، به‌عنوان مثال اگر یک واحد پرورش مرغ گوشتی که زمان جوجه‌ریزی آن در سامانه بازارگاه ثبت است، همه تولیدات خود را تحویل ندهد نه تنها از سوی صمت و تعزیرات به شدت جریمه خواهد شد بلکه منبعد نیز تا تعیین تکلیف، از جوجه ریزی و سهمیه خبری نخواهد بود. نگاه تک بعدی حضرات آن است که بعد از حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، قیمت مرغ و تخم مرغ قدری بالا می‌رود لیکن، دولت میتواند با پرداخت یارانه به عده‌ای، سر و ته قضیه را جمع کند اما این مقوله ابعاد دیگری نیز دارد. بعنوان نمونه اکنون بالاتر از ۴۲۰۰ تومانی قیمت مصوب مرغ زنده در درب مرغداری‌ها ۱۹۸۰۰ تومان و مرغ قابل طبخ برای مصرف کننده نهایی ۳۱۰۰۰ تومان است. حال که مرغ با ارز ۴۲۰۰ که کنجاله سویا و ذرت دامی نصف هزینه‌ها را شامل می‌شود ۳۱ هزار تومان برای مصرف کننده تمام میشود با ارز ۲۳۵۰۰ تومانی، به‌فرض محال ثابت ماندن سایر هزینه‌ها، قیمت مرغ مصرفی برای مردم بالای ۷۰ هزار تومان درمی‌آید و قیمت سایر اقلام از جمله گوشت قرمز و لبنیات و تخم مرغ نیز به همین نسبت بالا میرود. ابعاد دیگر این ماجرا که از سوی مدافعان این رویکرد مغفول مانده آنست که با گران شدن این اقلام، مردمی که قدرت خریدشان تضعیف شده، ناچارند به سمت سایر محصولات مثل چغندر و قارچ و هویج و سیب‌زمینی و ماهی و حبوبات بروند و در نتیجه افزایش شدید این محصولات اجتناب ناپذیر بوده و خلاصه این که این فرآیند بر کلیه شئون زندگی مردم اعم از خدمات و حمل و نقل اثر می‌گذارد. از سوی دیگر با افزایش قیمت نهاده‌ها و تضعیف قدرت خرید مردم و کاهش مصرف، ظرفیت تولید داخل از بین میرود و بسیاری از تولیدکنندگان نیز از تامین سرمایه در گردش ۵/۴ تا ۳ برابری عاجز مانده و از دور خارج و کارگران آنها نیز کار خود را از دست می‌دهند. در این فرآیند هم تولیدکننده نابود می‌شود و هم مصرف‌کننده از ساده‌ترین و ارزان‌ترین پروتئین که برای سلامت و رشد مردم، به‌خصوص کودکان، ضروری است محروم می‌شود و مبلغ ۱۲۰ هزار تومان یارانه ادعایی، به هیچ عنوان جبران کننده نخواهد بود. شیر و گوشت مرغ و تخم مرغ عملا ارزان باشد تا همه مردم مصرف کنند و اگر ارزان باشد حتی اگر به فقرا پول هم بدهیم اینها را نمی‌خرند و پول را به زخم‌های دیگرشان می‌زنند و در نتیجه سلامت جسمی و روحی جامعه به خطر می‌افتد. از طرف دیگر، طبق بودجه پیشنهادی، قرار است گندم و دارو با همان ارز ۲۲۰۰ تامین شود که اقدام معقولی است اما اشکال کار آنجاست که با حذف ارز جو دامی که با گندم مصرف مشترک دارد چه بخواهیم وچه نخواهیم بخش عمده‌ای از گندم و آرد و نان طبخ شده به سمت خوراک دام می‌رود وچنانچه گندم تولید داخل با ارز آزاد از کشورزان خریداری نشود به سمت خوراک دام میرود. بنابراین معقول و به‌صرفه آن است که دولت در پیشنهاد خود تجدیدنظر نموده و از مجلس نیز انتظار می‌رود که از ساده‌انگاری تبعات این تصمیم اجتناب‌نماید.

دیدگاه

راهی جز توافق در مذاکرات نیست

ادامه از صفحه اول / تسای کرج اقدام هوشمندانه بود تا جلوی جنگ روانی و هجمه علیه ایران را بگیرد. پیرو آنچه که آقای اولیانوف گفته است، هم سانتریفیوژها و هم موادِ غنی شده بالاتر از حد مجاز در برجام با باید از بین بروند یا باید به خارج از کشور فرستاده شوند یا باید در انبارهایی تحت نظارت آژانس بین المللی انرژی اتمی قرار بگیرد. غیر از این سه راه چاره راه دیگری وجود ندارد. البته در خصوص سانتریفیوژهای نسل جدید و اورانیوم غنی شده ۶۰ درصد این پیشنهاد را دارم که سازمان انرژی اتمی با هماهنگی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی این مواد و سانتریفیوژها را در انبارهایی در داخل کشور نگه دارد تا بتواند به عنوان تضمین لغو تحریم‌ها و اجرای درست برجام از آنها استفاده کند. اگر برجام مطابق خواسته و نظر ایران پیش رفت و تحریم‌ها لغو شد که هیچ، اما اگر بعد از انتخابات آمریکا و روی کار آمدن رئیس جمهور جدید مجدداً شاهد بازی سیاسی اروپا و ایالات متحده بودیم ایران می‌تواند در کمترین زمان ممکن و با صرف کمترین هزینه انسانی و تحقیقاتی دوباره به نقطه فعلی بازگردد.

عکس: آرمان ملی/ فاطمه فتاحی

دکتر فرشاد مومنی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

بودجه؛ همچنان بی‌اعتنا به «توسعه» و «حذف رانت»

بودجه ۱۴۰۱ تورم‌زا و فشار مضاعف به مردم وارد می‌کند

تجربه یکدست‌سازی در دوره احمدی‌نژاد شکست خورد

از زمان احمدی‌نژاد موضوع توسعه از بودجه حذف‌شده است

مهم‌ترین مأموریت دولت در اقتصاد ثبات بخشی است

تعدیل ساختاری سهم امور توسعه آفرین را به حد صفر رسانده است

برخی از حامیان درحال تخریب منتخبان دولتند

آرمان ملی - احسان انصاری: لایحه بودجه ۱۴۰۱ در حالی از سوی دولت به مجلس ارائه‌شده که واکنش‌های زیادی به همراه داشته است. بر اساس لایحه بودجه سال آینده دولت رشد اقتصادی ۸ درصد را در نظر دارد و از سوی دیگر از ۴۲۰۰ تومانی نیز حذف شده که بودجه را با فرض اینکه تحریم‌ها علیه ایران ادامه دارد تدوین کرده است. این در حالی است که چانه‌زنی دولت در زمینه بین‌المللی برای برداشته شدن تحریم‌ها در بالاترین سطح خود قرار دارد. برخی از کارشناسان بر این باور هستند که لایحه بودجه سال آینده تورم‌زاست و مشکلات معیشتی مردم را افزایش می‌دهد. «آرمان ملی» برای بررسی این موضوع با دکتر فرشاد مؤمنی اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. در ادامه ماحصل آن را می‌خوانید.

◀ **لایحه بودجه ۱۴۰۱ با چه اهدافی تدوین شده است؟ مهم‌ترین چالش‌ها و فرصت‌های موجود در لایحه بودجه را چه می‌دانید؟**

تعداد گرفتاری‌های بزرگ و کانون‌های بحران‌آفرین در اقتصاد سیاسی ایران از حدود متعارف فراتر رفته است. این مسأله بر لایحه بودجه ۱۴۰۱ ابعاد مهم‌تری را موضوعیت می‌بخشد. پارادوکس اصلی نظام حکمرانی ما این است که در شرایطی که کشور با انبوهی از بحران‌های کوچک و بزرگ مواجه است که این شرایط اقتضا می‌کند مسئولان اراده بیشتری برای امیدوار کردن همدل و همراه کرده مردم را در دستور کار قرار بدهد اما متأسفانه آنچه در عمل مشاهده می‌کنیم طی کردن مسیرهایی گاه در جهت عکس آن است. اگر به هر دلیل در دولت قبلی طیفی از رسانه‌ها و کانون‌های قدرت مسائل و مشکلات نظام بودجه‌ریزی کشور را سعی می‌کردند منحصرا منعکس‌کننده ضعف‌ها و نقص‌های قوه مجریه در نظر بگیرند امروز که ما با پدیده یکدستی مواجه هستیم باید به همه‌کسانی که دل در گرو حفظ تمامیت ارضی و ثبات و امنیت کشور دارد این نکته را گوشزد کنیم که در ابتدا باید ابعاد اهمیت لایحه بودجه ۱۴۰۱ را درک کنند و در مرحله بعد باید به این مسأله توجه داشته باشند که شیوه مدیریت کشور و هزینه‌هایی که بر آن مترتب می‌شود محصول قوای دیگر هم هست. در این زمینه مسئولیت قوه قضائیه و مقننه به‌هیچ‌عنوان از قوه مجریه کمتر نیست. حتی یکدست شدن نیز تجربه شکست‌خورده و فاجعه‌بار دولت احمدی‌نژاد نیز نشان داد که این نیز در شرایط بحرانی ترک می‌خورد و هرکس تلاش می‌کند تقصیرها را به گردن دیگری بیندازد. در شرایط کنونی علائم جدی در همین دولت فعلی نیز مشاهده می‌شود. در دوره مجریه نیز کسانی در طیف به‌اصطلاح حامیان دولت در حال تخریب و هجمه علیه افراد منتخبی از همین دولت هستند.

> در چارچوب مناسبت‌های رانتی و فسادزایی که از زمان روی کار آمدن احمدی‌نژاد در اریدکمدار خطرناک شده و اگر زودتر برای آن چاره‌اندیشی نکند می‌تواند کشور را در مسیرهای سخت قرار بدهد، به‌صورت کلی موضوع توسعه کنار گذاشته شده است

◀ **این عده چه اهدافی را دنبال می‌کنند؟**

هدف این عده این است که برخی قربانی خطای فاحش و این توهم بزرگ شوند که کار مدیریت ایران با یکدست‌شدن بهتر اداره می‌شود. متأسفانه این افراد از تجربه دولت احمدی‌نژاد نیز استفاده نمی‌کنند. بدون تردید این یک مسأله حیاتی و قابل اعتناست و امیدوارم نهادهای فرادست قبل از آنکه کشور با بحران‌های بزرگ‌تر مواجه شوند باید برای این چالش‌ها راه‌حل پیدا کنند. پارادوکس دیگر این است که در شرایطی که پیچیدگی شرایط اقتصادی کشور به اوج خود رسیده متأسفانه ائتلاف غالب تمهیدی که اندیشیده شده این است که روی یکی از بی‌کیفیت‌ترین تیم‌های اداره اقتصاد ملی با همدیگر تفاهم کرده‌اند که موضوعی نگران‌کننده است. بودجه سال ۱۴۰۱ دارای هفت چالش کاهش چشمگیر شفافیت، افزایش غیرمعارف مالیات ستانی بدون تمرکز و توجه بایسته به فعالیت‌های غیرمولد، بنا کردن فشارهای شدید جدید به بخش‌های مولد و عامه مردم، کسری بودجه پنهانی است که بسیار فراتر از استانداردهای متعارف، بهمن هزینه‌های پرسنلی سابقین و لایقین، مسئولیت‌پذیری حکومت در امور حاکمیتی به شکل غیرمتعارفی رو به سقوط گذاشته است، بحران شدت بخشی به رکود همراه با اراده مشکوک و خطرناک به‌شدت بخشی به تورم که در لایحه بودجه ۱۴۰۱ است. این نگران‌کننده‌ترین قسمت بودجه به شمار می‌رود. شرایط به شکلی است که در راستای جهت‌دهی تحریم‌کنندگان ایران بودجه را تنظیم کرده‌اند که بسیار نگران‌کننده است. چالش هفتم نیز پتانسیل‌های تورم‌زایی در سند بودجه ۱۴۰۱ است.

◀ **چالش‌هایی که درباره بودجه سال آینده مطرح کردید چه پیامدهایی برای کشور خواهد داشت؟ چرا بودجه سال آینده با چنین چالش‌هایی مواجه خواهد بود؟**

لازم می‌دانم در این زمینه هشدارهای مهمی را به ساختار مدیریت کشور مطرح کنم. هر ثانیه غفلت و هر ثانیه اصرار بر استمرار روندهای کنونی برای کشور هزینه‌های غیرقابل جبرانی را به همراه خواهد داشت. توصیه من این است که همه بسترهای نهادی و اجرائی لازم از طریق رسانه‌های رسمی به‌خصوص صداوسیما از موضع حریت کارشناسی و نه از موضع دلبستگی‌های باندی و گروهی بودجه سال آینده به‌اندازه اهمیتی که دارد موردنقد جدی قرار بگیرد. مسئولان باید با تغییر رویکردهای گذشته باب علم را بیشتر بگشایند و از سیاست زدگی باب علم پرهیز کنند. راه نجات کشور این است که باب علم باز شود و چهچهتر که بازگشایی باب علم از ارزیابی سند لایحه بوده ۱۴۰۱ مطرح شود. اگر قرار است باب علم باز شود قدرت بودجه را نه به اعتبار نحوه توزیع رانت‌ها و بلکه از دریچه مؤلفه‌هایی که بقا و بالندگی کشور را تضمین می‌کند باید سنجیده شود و مسأله توزیع رانت‌های ضدتوسعه‌ای در سند بودجه لایحه ۱۴۰۱ نیز باید از همین دریچه صورت بگیرد. باب باب علم را بگشایند و باب رانت را ببندند. از نظر علمی ارزیابی سند لایحه بودجه باید از منظر تحلیل‌های سطح توسعه، تحلیل‌های سطح کلان و تحلیل‌های سطح خرد صورت بپذیرد. در چنین شرایطی دولت با همه ضعف‌ها و خطاهایی که در همین چند ماه مرتکب آن شده است اگر این باب را باز کند همه نجات پیدا خواهند کرد.

◀ **از منظر سطح تحلیلی خرد لایحه بودجه را چگونه می‌توان ارزیابی کرد؟**

از منظر سطح تحلیل خرد دولت را باید یک سازمان بزرگ و بودجه را سند دخل‌وخرج این سازمان بزرگ در نظر گرفت. اصرار و تداوم مشکوک به تداوم هزینه‌هایی که هیچ ربطی به فرایند توسعه ملی ندارد و توزیع رانت‌های ارزش زدا و ضد بهینگی است باید از منظر تحلیل‌های سطح خرد موردبررسی قرار بگیرد. از سال ۱۳۸۷ یعنی از دوران ریاست جمهوری احمدی‌نژاد مشاهده می‌شود که بانک مرکزی به یکباره داده‌های مربوط به سهم واسطه‌گری‌های مالی را حذف کرده است. فهرست بلندی از این داده‌های مالی را تهیه کرده‌ام که در روزهای گذشته در اختیار دو نهاد مهم مالی و اختلافات میان ایران و ۴+۱ به ویژه ایران و سه کشور اروپایی و آمریکا اما منابع نزدیک به مذاکرات روزنامه گفت‌وگوها گفته می‌شود که رایزنی‌های خوب بانکی در حاشیه مذاکرات در حال انجام است. این رایزنی‌ها در زمینه همکاری‌های پولی و بانکی با بخش خصوصی و برخی بانک‌های اروپایی صورت گرفته است. قرار است این رایزنی‌ها برای یافتن راهکارهای عملیاتی، در آینده ادامه یابد. پس از گذشت یک هفته از دور مذاکرات در وین، به نظر می‌آید هر طرف‌های مذاکراتی بیش از پیش نسبت به تعامل با یکدیگر و جدیت برای رسیدن به یک تفاهم مشترک تمایل دارند. تفاهمی که ایران باید با دقتی خاص مدنظر قرار دهد زیرا هر کشوری در ابتدا به فکر منافع خود است که مجارستان به عنوان نمونه نزدیک آن قابل مشاهده است. دولت این کشور روز چهارشنبه خبر از تفاهمات خوب با ایران داد تا دو کشور اروپایی صمیمی دانسته باشند! اما هنوز امضای تفاهمات خشک‌شده بود که در مجارستان ملل علیه ایران رای داد تا قطعنامه علیه ایران صادر شود. در راستای بررسی آخرین تحولات در حوزه برجام و سیاست خارجی ایران، «آرمان ملی» گفت‌وگویی با علی اکبر فرازی، سفیر پیشین ایران در رومانی داشته است که در ادامه می‌خوانید.

علی‌اکبر فرازی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

با آمریکا باید «طرف» بشویم و «شریک تجاری»

مجارستان هم به دنبال منافع ملی خود است

ایران نیازی به پیغام رسان ندارد

طرف ما آمریکاست نه ۴+۱

آرمان ملی- علیرضا پورحسین: دور هشتم مذاکرات وین از حدود دو هفته پیش و در ۱۸ آذر آغاز شد. با وجود چالش‌ها و اختلافات میان ایران و ۴+۱ به ویژه ایران و سه کشور اروپایی و آمریکا اما منابع نزدیک به مذاکرات روزنامه گفت‌وگوها در روزهای گذشته فرا رفته و به جلو خواندند. گفتنی است هیات ایرانی پس از برگزاری کمیسیون مشترک به کشور بازگشته است تا از بایی‌ها و هماهنگی‌ها نیز با داخل کشور در خصوص آینده مذاکرات شکل گیرد. همچنین گفته می‌شود که رایزنی‌های خوب بانکی در حاشیه مذاکرات در حال انجام است. این رایزنی‌ها در زمینه همکاری‌های پولی و بانکی با بخش خصوصی و برخی بانک‌های اروپایی صورت گرفته است. قرار است این رایزنی‌ها برای یافتن راهکارهای عملیاتی، در آینده ادامه یابد. پس از گذشت یک هفته از دور مذاکراتی بیش از پیش نسبت به تعامل با یکدیگر و جدیت برای رسیدن به یک تفاهم مشترک تمایل دارند. تفاهمی که ایران باید با دقتی خاص مدنظر قرار دهد زیرا هر کشوری در ابتدا به فکر منافع خود است که مجارستان به عنوان نمونه نزدیک آن قابل مشاهده است. دولت این کشور روز چهارشنبه خبر از تفاهمات خوب با ایران داد تا دو کشور اروپایی صمیمی دانسته باشند! اما هنوز امضای تفاهمات خشک‌شده بود که در مجارستان ملل علیه ایران رای داد تا قطعنامه علیه ایران صادر شود. در راستای بررسی آخرین تحولات در حوزه برجام و سیاست خارجی ایران، «آرمان ملی» گفت‌وگویی با علی اکبر فرازی، سفیر پیشین ایران در رومانی داشته است که در ادامه می‌خوانید.

◀ **مهم‌ترین چالش پیش روی تیم مذاکره کننده ایران در جریان احیای برجام چیست؟**

یکی از مسائلی که به شدت تیم مذاکره کننده ایران را در روزهای اخیر تحت فشار قرار داده است، فضاسازی رسانه‌ای گسترده علیه مذاکرات است که عملاً سبب شده تا هم بر طرف ایران فشار وارد شود و هم طرف‌های دیگر از این جو به نفع خود استفاده کنند. این اتفاق در حالی که این تعداد قابل توجهی کارشناس با خود برده است نباید رقم می‌خورد و باید فکری اساسی شود تا این گونه علیه ایران جوسازی در مذاکرات صورت نگیرد. ایران به خوبی نیاز رسانه‌ای را برطرف نکرده و به همین علت یا گفته‌های غیرعلمی‌ها فضا را ترسیم می‌کند یا همه چیز طبق حدس و گمان برآورد می‌شود. زمانی که تیم رسانه‌ای قوی در کنار نمایندگان ایران وجود نداشته باشد، فضایی ایجاد می‌شود تا در آینده در پایان مذاکرات باز هم به شکل دیگری، همه چیز رقم بخورد. ایران باید در دور بعدی مذاکرات و زمانی که به وین اعزام می‌شوند با تمهیدات رسانه‌ای بهتری عازم شوند. نباید این گونه باشد که رسانه‌های سایر کشورها مسائل را آن گونه که می‌خواهند منتشر کنند و ذهن‌ها را به سمتی دیگر هدایت کنند بعد از مدتی آنگاه ایران پاسخ دهد. این رویه مناسب موضوع مهمی همچون مذاکرات احیای برجام نیست و باید این رویه اصلاح شود. تیم مذاکره کننده ایران بیش از اینکه دیگران جوسازی کنند باید مواضع خود و روند مذاکرات را رسانه‌ای کند تا همچه خبری طرف‌های مقابل خنثی شود.

◀ **چه عواملی امروز باید در حین مذاکرات احیای برجام بیشتر مورد توجه قرار گیرند؟**

عامل زمان یکی از مسائلی است که امروز بیش از هر وقت دیگری باید به آن توجه شود زیرا شرایط تغییر کرده و مشخصا دیگر زمانی برای هدر دادن وجود ندارد. زمان، امروز تعیین کننده‌ترین عامل در روند مذاکرات احیای برجام است. شرایط در داخل و خارج از کشور به گونه‌ای است که نباید حتی یک ثانیه زمان را از دست داد. زیرا ممکن است چنین شرایطی در آینده به‌وجود نیاید. افرادی که عنوان می‌کنند ایران باید زمان خریده تا بتواند در میز مذاکرات امتیازات بیشتری کسب کند، سخت در اشتباه هستند و عملاً این رویه نتیجه نخواهد داد. خریدن زمان منتج به این نمی‌شود که ایران در مذاکرات دست بالاتر را داشته باشد زیرا طرف‌های مقابل نیز طرح‌های موازی دارند و مشخصا با این طرح ایران مقابله خواهند کرد. به همین علت ایران باید طرحی موازی داشته باشد مبنی بر اینکه اگر زمان و فرصت را از دست دهیم، چه می‌خواهیم انجام دهیم. لذا اصلا نباید به سمت وقت کشی رفت و باید در کنار دقت زیاد، روند مذاکرات را نیز به سرعت طی کنیم.

◀ **فضای موجود پیرامون برجام به گونه‌ای است که گویا جز روسیه و آمریکا سایر کشورها صرفا نظاره‌گر هستند و مواضع معمولا از سوی مقامات این دو کشور مطرح می‌شود، چنین رویه‌ای به نفع مذاکرات است؟**

کماکان شاهد هستیم که به‌وسیله دیگران پیغام منتقل می‌کنیم. نباید فراموش کرد که برجام ۴+۱ نیست و طرف معامله با ایران، آمریکاست. این یک واقعیت است که باید مورد توجه قرار گیرد و به دنبال آن در حین مذاکرات به سایر کشورها نباید بیش از اندازه اعتماد کرد تا آنها پیغام ببرند و بیاورند. ایران نیازی به پیغام رسان ندارد و باید خود حرفش را با طرف مقابل بزند. نادیده گرفتن آمریکا و ارسال پیام‌ها به صورت غیرمستقیم یک حفره‌ای ایجاد می‌کند که مشخصا کشورهایی همچون روسیه می‌توانند از این حفره‌ها به نفع خود استفاده کنند. روسیه در این روزها تقابل سختی با تاتو و کشورهای غربی در شرق اروپا دارد که نمونه بارز آن را در اوکراین شاهد هستیم. تنش‌ها در اوکراین افزایش پیدا کرده است و هر روز نیز بیشتر می‌شود و مشخصا روسیه در این عرصه برای نجات خود از هر ابزاری استفاده می‌کند. به همین علت نباید متصور بود که روسیه یک میانجی‌ای امین است و می‌توان به صورت کامل به آنها اعتماد کرد. طبیعی است که روسیه در ابتدا به فکر حل مشکلات خود است و بعد شاید به فکر دیگران باشد. اینکه عنوان می‌کنم نباید زمان را از دست داد نیز اینجا مصداق پیدا می‌کند زیرا هر چه مذاکرات طولانی‌تر شود امکان سوءاستفاده بیشتر می‌شود و باید هر چه سریع‌تر به مذاکرات را به نتیجه رساند. مذاکرات غیرمستقیم منجر به از دست رفتن زمان می‌شود و مذاکرات طولانی می‌شود و مشخصا مذاکرات طولانی به نفع هیچ یک از طرفین نیست و باید این امر مدنظر قرار گیرد. ایران باید امروز پلن‌های d و e برای خود ترسیم کند زیرا هر اتفاقی ممکن است در مذاکرات یا خارج از مذاکرات رخ دهد و باید برای هر اتفاقی آماده باشیم. در مذاکرات اگر هر رودنی به نتیجه نرسید ایران باید سریع پلن بعدی خود را اجرایی کند تا زمان از دست نرود. مجموعا در مذاکراتی که در دولت گذشته انجام شده است، ایران دستاوردهای خوبی داشته است و باید به نحوی با در نظر گرفتن آن نتایج سرعت مذاکرات را بیشتر کند تا چالش های پیش رو از میان برداشته شود، بنابراین، اهمیت دادن به زمان، دقت در مذاکرات و داشتن نقشه‌های جایگزین مهم ترین مواردی است که ایران باید در نظر گیرد.

◀ **ایران هنوز هم بر سر مساله ضمانت برای اجرای برجام تاکید زیادی دارد، آیا راهکار اجرایی در این زمینه وجود دارد؟**

ایران کاملا حق دارد که چنین ایرادی به برجام و مذاکرات وارد کند. باید مطمئن شد که آمریکا سه سال دیگر از برجام خارج نمی‌شود زیرا هزینه های سنگینی را به کشور تحمیل می کند. این یک در حالی است کاملا به جا و منطقی است. مشخصا نباید یک کشور به‌خاطر خواسته‌های یک رییس جمهور که از سمت شکل متحمل ضرر شود. در این راستا آمریکا باید وارد مذاکرات شود و به عنوان یک طرف این توافق همکاری‌های مشترکی را داشته باشد تا اگر بخواهد از برجام خارج شود، آنها نیز به جنبه‌های اقتصادی توجه کنند و به این راحتی توافق را نیز پاگذارند. در این خصوص می‌توان پروژه‌های مشترک صنعتی و نفتی میان ایران و آمریکا تعریف کرد تا به شکلی آمریکا مجبور به حفظ توافق شود. زمانی که همه طرف‌ها نفع اقتصادی از برجام داشته باشند، خود به خود این توافق مستحکم‌تر به نتیجه رساند. مذاکرات غیرمستقیم منجر به از دست رفتن زمان می‌شود و مذاکرات طولانی می‌شود و مشخصا مذاکرات طولانی به نفع هیچ یک از طرفین نیست و باید این امر مدنظر قرار گیرد. ایران باید امروز پلن‌های d و e برای خود ترسیم کند زیرا هر اتفاقی ممکن است در مذاکرات یا خارج از مذاکرات رخ دهد و باید برای هر اتفاقی آماده باشیم. در مذاکرات اگر هر رودنی به نتیجه نرسید ایران باید سریع پلن بعدی خود را اجرایی کند تا زمان از دست نرود. مجموعا در مذاکراتی که در دولت گذشته انجام شده است، ایران دستاوردهای خوبی داشته است و باید به نحوی با در نظر گرفتن آن نتایج سرعت مذاکرات را بیشتر کند تا چالش های پیش رو از میان برداشته شود، بنابراین، اهمیت دادن به زمان، دقت در مذاکرات و داشتن نقشه‌های جایگزین مهم ترین مواردی است که ایران باید در نظر گیرد.

◀ **وراى مساله برجام کجاى سیاست خارجى ایران اشتباه است که هنوز امضاى توافقات ایران و مجارستان خشک نشده است که این کشور در سازمان ملل به سمت علنى علیه ایران راى مى‌دهد در حالى که فقط دو روز از توافقات جامع دو کشور مى‌گذرد؟**

در سیاست یک اصل کلی وجود دارد که مشخصا هر کشوری در ابتدا منافع و راهبردهای خود را مدنظر قرار می‌دهد و پس از آن به سایر کشورهایی می‌پردازد. مجارستان نیز فارغ از این اصل نیست و نمی‌توان انتظار داشت که با یک سفر و انجام چند توافق راهبرد کلی این کشور تغییر کند. از آن ها احتمالا هم سو با اتحادیه اروپا علیه ایران در سازمان ملل رای داده‌اند و همسویی با اتحادیه اروپا راهبرد آنهاست. هر کشوری منافع ملی خود را اولویت قرار می‌دهد. سفر آنها به ایران و انجام توافقات در راستای منافع ملی آنها بوده است و رای علیه ایران را نیز اینگونه برای خود دیده‌اند. تمام کشورها هر کاری می‌کنند تا به یک سود دست پیدا کنند. مشخصا ایران نیز باید طبق منافع ملی خود عمل کند. ایران نباید انتظار بیش از اندازه از سایر کشورها داشته باشد و نباید بیش از اندازه به دیگران اعتماد کرد. به‌صورت کلی تا زمانی که ایران در گیر برجام است، سایر کشورها نیز طبق روال مذاکرات نسبت به ایران موضع گیری می‌کنند. شاهد بودیم که ترونیکای اروپا نیز بیانیه‌ای صادر کرده بودند و در آن از خطر از بین رفتن برجام صحبت کرده بودند و امروز نیز هم آنها علیه ایران در سازمان ملل رای دادند. مشخصا جایگاه بین المللی ایران در رابطه با برجام مشخص می‌شود و هرچه به توافق نزدیک‌تر شویم توافق دشمنان برجام نیز طبق همان روال رابطه خود را با ایران بیشتر خواهند کرد. باید توجه داشت که مذاکرات فرسایشی به ضرر ایران است و سبب می‌شود تا جایگاه بین المللی خود را از دست دهیم و ظرفیت‌های همکاری یکی پس از دیگری از بین روند.

◀ **این دو کشور مطرح می‌شود، چنین رویه‌ای به نفع مذاکرات است؟**

کماکان شاهد هستیم که به‌وسیله دیگران پیغام منتقل می‌کنیم. نباید فراموش کرد که برجام ۴+۱ نیست و طرف معامله با ایران، آمریکاست. این یک واقعیت است که باید مورد توجه قرار گیرد و به دنبال آن در حین مذاکرات به سایر کشورها نباید بیش از اندازه اعتماد کرد تا آنها پیغام ببرند و بیاورند. ایران نیازی به پیغام رسان ندارد و باید خود حرفش را با طرف مقابل بزند. نادیده گرفتن آمریکا و ارسال پیام‌ها به صورت غیرمستقیم یک حفره‌ای ایجاد می‌کند که مشخصا کشورهایی همچون روسیه می‌توانند از این حفره‌ها به نفع خود استفاده کنند. روسیه در این روزها تقابل سختی با تاتو و کشورهای غربی در شرق اروپا دارد که نمونه بارز آن را در اوکراین شاهد هستیم. تنش‌ها در اوکراین افزایش پیدا کرده است و هر روز نیز بیشتر می‌شود و مشخصا روسیه در این عرصه برای نجات خود از هر ابزاری استفاده می‌کند. به همین علت نباید متصور بود که روسیه یک میانجی امین است و می‌توان به صورت کامل به آنها اعتماد کرد. طبیعی است که روسیه در ابتدا به فکر حل مشکلات خود است و بعد شاید به فکر دیگران باشد. اینکه عنوان می‌کنم نباید زمان را از دست داد نیز اینجا مصداق پیدا می‌کند زیرا هر چه مذاکرات طولانی تر شود امکان سوءاستفاده بیشتر می‌شود و باید هر چه سریع تر به مذاکرات را به نتیجه رساند. مذاکرات غیرمستقیم منجر به از دست رفتن زمان می‌شود و مذاکرات طولانی می‌شود و مشخصا مذاکرات طولانی به نفع هیچ یک از طرفین نیست و باید این امر مدنظر قرار گیرد. ایران باید امروز پلن‌های d و e برای خود ترسیم کند زیرا هر اتفاقی ممکن است در مذاکرات یا خارج از مذاکرات رخ دهد و باید برای هر اتفاقی آماده باشیم. در مذاکرات اگر هر رودنی به نتیجه نرسید ایران باید سریع پلن بعدی خود را اجرایی کند تا زمان از دست نرود. مجموعا در مذاکراتی که در دولت گذشته

یادداشت

دانشگاه‌های ایرانی بی‌مسئولیت!

دکتر محمد فاضلی
استاد دانشگاه

سایت دانشگاه ملبورن را نگاه کنید! می‌گوید : « من یک engaging university هستم که نسبت به حل مسائل ایالت که اصلی‌ترین آن آب است، تعهد دارم.» می گوید در ده سال گذشته چقدر روی آب ایالت کار کرده‌ام و دستاوردهای آن چه بوده است. در کدام سایت دانشگاه‌های ایران یک بیانیه محلی داریم که گفته باشد نسبت به این استان و شهرستان و این مردم متعهد هستم و این کارها را برای بهبود این وضعیت انجام داده‌ام؟ در کدام یک از مدل‌های ما برای تخصیص گرنت و حمایت مالی، کار کردن برای مردم محلی یک شاخص بوده است؟ مثلا اگر یک استاد در جمع مردم محلی سخنرانی کرد تا آنها را نسبت به یک پدیده ناخوشایند آگاه کند، یا اگر کسی در دانشگاه مازندران برای احیای تالاب‌ها و بانجات پرندگان مهاجر کار کرد، آیا در نظام آموزشی و پژوهشی ما امتیاز دارد؟ یا اینکه می‌گوییم بهتر بود که به جای این کارها دو تا مقاله می‌نوشت؟ دانشگاهی که تعداد اعضای هیات علمی آن از هزار نفر می‌رسد به دو هزار تا و تعداد دانشجویانش از شش هزار تا می‌شود ده هزار تا ولی فقر و آسیب در محیط محلی آن افزایش پیدا می‌کند این برای بهبود کسب و کارهای محلی کار کرد امتیاز دارد؟ یا اینکه می‌گوییم انگشت را بگذار روی این دستگاه تا مشخص شود که صبح چه وقت آمده‌اید و غروب چه وقت رفته‌اید؟! اگر فردا صبح همه اساتید دانشگاه‌های ما برای شش ماه سر کار نروند، اجتماع محلی احساس نمی‌کند چیزی کم شده است؛ در حالی که اگر ناناوها یک روز این کار را بکنند همه متوجه می‌شوند؛ چرا که پرداختن به ماموریت‌های محلی در نظام دانشگاهی به شدت نشده است. آیا دانشگاه محل گفت و گو و مراجعه رسانه‌ها، فعالان مدنی، احزاب سیاسی، شرکت‌های خصوصی، اتاق بازرگانی و... است؟ یا اینکه بدون نیاز